

Egy ünnepnap metamorfózisai

2013 október 23. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Az ünnepeknek is megvan a maguk sorsa. Koronként és politikai kurzusonként változik az arculatuk, céljuk, üzenetük, némelyiknek még a tárgya is, és értelemszerűen változik az emberek hozzájuk fűződő viszonya.

Aki harminc évvel ezelőt látott utoljára május 1-jét, az ma nem ismerne rá a munkásság nemzetközi ünnepére, pedig évtizedekkel ezelőt is ugyanezzel a címszóval szervezték a felhajtást, függetlenül attól, hogy a dolgozó emberek magukénak érezték-e, vagy sem a munkásosztály nagy kavalkádját. A politikai nyomásnak olykor az egyházi ünnepek sem tudnak ellenállni, gondoljunk az egyre inkább profanizálódó karácsonyra, ahol a születés misztériuma mind jobban háttérbe szorul az ajándékosztogató rongyrázás mögött. Nemzeti ünnepeink is mintha még keresnék helyüket a rendszerváltott társadalomban. Még leginkább augusztus 20. találta meg a maga tartalmának megfelelő formáját és a társadalom majdnem minden rétegének elismerését.

Összhangban van a nap szakrális és profán jelentése, nem akarja sem az egyház, sem a politika kisajátítani, nem véletlen, hogy általánosan kedvelt és jó hangulatú ünnep. Úgy gondolom, hogy az agrárius jellege a közeljövőben erősödni fog, hiszen a termőföldhöz oly erős lelki szálakkal kötődő magyarságnak nincs központi mezőgazdasági ünnepe. A múlt század elején indult „új kenyér” ünnepe helyébe lép, az ország kenyerét elállító szertartás tovább fejlődve, gazdagodva betöltheti ezt a hiányt.

Március 15. már kevésbé szerencsés, mert ezen a napon a politika nem olyan visszafogott, mint Szent Istvánkor. A Bach-korszakban csak bezárkózva, titokban emlékeztek az emberek a magyar szabadságra, aztán száz év múlva, a szocializmusban szintén. Bár az utóbbi időszakában a hatalom is ünnepelte magát mint március 15. beteljesítje. A rendszerváltás után az ünnep tartalmáról szinte teljes a társadalmi egyetértés, viszont minden politikai erő a márciusi ifjak egyedüli és hiteles szellemi, erkölcsi örökösének nyilvánítja magát. Ennek az igénynek olykor egészen agyament megnyilvánulási formáival találkozhatunk. Elfordult, hogy Demszky főpolgármester

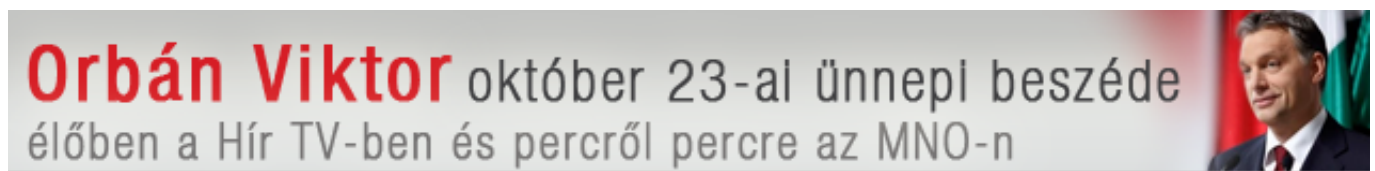
kijelentette, az 1848-as forradalmárok azért harcoltak, hogy egyszer legyen négyes metró, és ez is azt bizonyítja, hogy ?k, SZDSZ-esek Pet?fi meg Vasvári adekvát követ?i, nem pedig Orbán Viktor és csapata. Ilyen és hasonló baromságokat még nemzeti ünnepen sem illik mondani, igaz, a szónokot tojással dobálni sem.

1956 története ma is vita tárgya, hagyatékán önjelölt örökösök huzakodnak. Az egykori résztvev?k nem békéltek meg egymással, s?t valaha volt harcostársak is egymásnak estek. Az ünnepnaptól évr?l évre azt vártuk, hogy a vitás kérdések eld?nek, kiderül az igazság, megszületik a konszenzus, legalább ezen az egy napon közös hangot találnak a különböző? politikai er?k. Az ünnep lényegét szemlélve természetes igény ez, a realitásokat ismerve naivítás. '56 története 1989-ig volt egyértelm?. Minden normális ember tudta: a hatalom hazudik. A levert forradalom akkor is legitimációs tényez? volt, a róla szóló hazugságokra alapozott és hazugságokból építkezett a hatalom. Majd 1989-ben azt kellett volna tudomásul vennünk, hogy akik addig hazudtak, azok akarják meghatározni az igazságot is. Akik 1988. június 16-án még gumibotoztak, egy év múlva koszorúztak Nagy Imre és mártírtársai újratemetésén. Akik 1988. október 23-án minden gyülekezést, csoportosulást betiltottak és feloszlattak, azok egy év múlva kikiáltották a köztársaságot. Egy olyan kiherélt, lebutított reformkommunista '56-ot próbáltak eladni egy népnek, amely nem az egypártrendszer egyetlen, hanem a többpártrendszer ugyanazon egy pártját legitimálná. A baloldali interpretáció szerint korabeli reformkommunisták h?stetteinek sorozata lett volna a forradalom és a szabadságharc, ami már a fogalmak szintjén is képtelenség (a reform nem forradalom és nem szabadságharc).

Ám ez nem számított, az volt a fontos, hogy az utókor ne a spontán fegyvert ragadó, minden kommunistát elzavarni akaró egyszer? harcosok érdemének tudja be, hogy hajdan a világ figyelmének középpontjába kerültünk, mert világtörténelmet írtunk súlyos tizenkét napon keresztül. A hatalmát átmenteni vágyó utódpart ebben a kérdésben az els? pillanattól nyílt szövetségesre lelt az SZDSZ liberálisiban, s ez az 1989–90-es baloldali összefogás védelmet nyújtott a megtorlás b?nöz?inek, akik mindkét partban vagy azok holdudvarában magas pozíciókban „rettegtek a fasiszták bosszújától”. Ez a védettség addig terjedt, hogy egy pufajkás lehetett hazánk miniszterelnöke. Horn Gyula kinevezése azt jelentette, hogy a rendszerváltás ötödik évében a magyar köztársaság megtagadta saját eszméi, erkölcsi alapját, semmibe vette a forradalom és szabadságharc örökségét. Ugyanakkor az örökre tisztázatlan múltú karhatalmistát hatalomra juttató balliberális szövetség továbbra is '56-ra hivatkozott, önmagát tartva egyedül hivatottnak arra, hogy annak hagyatékát kezelje, üzenetét közvetítse és magyarázza.

Ez a széls?séges gyakorlat a másik oldalon is túlzó reakciókat váltott ki. Akik egykor nemcsak vitatkoztak vagy bizottságokat alakítottak, hanem a barikádokon harcoltak, 1990 után hamar egymás ellen fordultak. Akik a harc, majd a börtön nyomorúságában testvérként álltak a másik mellett, ünnepelni már nem tudtak együtt. A több évtizedes elnyomottság és nélkülözés után nemcsak azt tapasztalták, hogy ismét háttérbe akarják szorítani ?ket, hanem azt is, hogy kétes alakok ólálkodnak körülöttük, akik olykor okkal, gyakran ok nélkül részt követeltek maguknak a hajdani dics?ségb?l és az esedékes, vékonyan csordogáló anyagi kárpótlásból is. Az öreg harcosok csalódottak voltak, és bizalmatlanok, szervezeteik, összejöveleik, kongresszusaik csak úgy zengtek a veszekedésekt?l.

Az ünnep nemcsak megemlékezés volt, nemcsak f?hajtás, hanem tiltakozás is. Tiltakozás az '56 szellemét meghamisító, lesz?kít?, kirekeszt? értelmezések, örökségét kisajátító törekvések ellen. Az ellenérzésekkel teli hozzáállás mozgalmassabbá tette az ünnepet, de rombolta méltóságát. Az új évezred elején a viták lecsendesültek, ám az ötvenedik évfordulón a balliberális hatalom még egyszer bosszút állt, s újra meggyalázta 1956 emlékét. Az a 2006-os trauma lassan beépül az október 23-i ünnepi liturgiába. Nem csupán a forradalomról és szabadságharcról emlékezünk meg, hanem annak ötvenedik évfordulójáról is. Ez is egyfajta hungarikum.

Gyakran meglepedünk arról, hogy az ünnep szavunk gyöke, ahogy az egyház vagy üdvösség szavunké, a szent jelentés? id-, üd-, azaz eredeti jelentése szerint üd(v)-nap, szentnap. A nemzeti ünnep a nemzet megszentelt napja. Megszentelt, mert a megemlékezésünk tárgya örök érvény? értékeket ?riz és közvetít nekünk, s megszentelt azért, mert mi tisztelettel és kegyelettel adózunk neki. Nem kell vallásosnak – csak valóban európainak – lenni ahhoz, hogy ezt megértsük, elfogadjuk és tiszteletben tartsuk. S akkor azt is belátjuk, hogy nemzeti ünnep napján pártpolitikai tüntetést tartani: szentségtörés.

A magyar baloldal minden belső feszültsége ellenére október 23-ra összefogást hirdetett, s ez felettébb tiszteletre méltó cselekedet. Az viszont elítélendő és megvetendő, hogy nem a forradalomról és szabadságharcról kívánnak közösen megemlékezni, hanem kormányellenes demonstrációt tartanak. Ezzel újabb bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy a dicsőséges tizenkét nap hőseinek helytállása és önfeláldozása csak olcsó ürügy számukra, és '56 szellemét, üzenetét ma is semmibe veszik.

Ugró Miklós - mno.hu

Ajánló